

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ & ΕΜΜ.ΜΠΕΝΑΚΗ 38- ΠΛ.ΚΑΝΙΓΓΟΣ

ΤΗΛ/ΦΑΧ : 210-3825660

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η κριτική σκέψη στην εκπαίδευση 15/7/2017

Το πρόβλημα, η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, απασχολεί διεθνώς τα τελευταία χρόνια την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα, που καταβάλλει προσπάθειες να πείσει εκπαιδευτικούς και γονείς να **αποφεύγουν** την παραδοσιακή πρακτική και νοοτροπία της απομνημόνευσης και να ζητούν από τους μαθητές τη γόνιμη, **δημιουργική** σκέψη και την καινούργια γνώση.

Στην Ελλάδα γίνεται εκτενής αναφορά στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, τόσο στη σχολική νομοθεσία όσο και στα **αναλυτικά** προγράμματα. Στον νόμο 1566/85 για τη λειτουργία της γενικής εκπαίδευσης και κυρίως στα αναλυτικά προγράμματα των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων, αναφέρεται ότι στους **απώτερους** σκοπούς της εκπαίδευσης περιλαμβάνεται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών.

Στους αρκετούς ορισμούς που εντοπίζουμε στη βιβλιογραφία για την κριτική σκέψη επιλέξαμε τον ορισμό κατά Γιανναρά. Ορίζουμε την κριτική σκέψη ως ανάγκη και τρόπο να κρίνουμε (διακρίνουμε, ξεχωρίζουμε) τι είναι αληθινό και τι ψεύτικο, τι ορθό και τι λάθος, τι πραγματικό και τι φαντασιώδες, ποια πληροφορία των ατομικών αισθήσεων ή ποια σύλληψη του ατομικού νου συνιστά **έγκυρη** και ποια μη έγκυρη γνώση.

Στη σημερινή εποχή του διαδικτύου, στον ψηφιακό όπως και στον πραγματικό κόσμο, στην κοινωνία της πληροφορίας, στην ανάγκη να διαμορφώσουμε τον πολίτη του 21^{ου} αιώνα, ο μαθητής πρέπει να είναι ικανός να αντιμετωπίζει το πλήθος των προβλημάτων που θα συναντήσει, να διακρίνει τις σωστές πληροφορίες και να βρίσκει πάντα τη σωστή/λογική λύση. Αν θέλουμε να προαγάγουμε τη σκέψη των μαθητών μας, δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε, πρέπει να τους μάθουμε να σκέφτονται, να τους μάθουμε να αναζητούν ενδείξεις και αποδείξεις, να μπορούν να δικαιολογούν τις αποφάσεις τους.

Στον ψηφιακό κόσμο, στον κόσμο του διαδικτύου, ο τεράστιος όγκος των δεδομένων, η πολλαπλή και παράλληλη πληροφόρηση δε συνιστά έγκυρη γνώση. Οι μαθητές δεν μπορούν να διακρίνουν το αληθινό, το επίκαιρο, αλλά κυρίως δεν αναζητούν τις διαδρομές της γνώσης, τις αποδείξεις για την αλήθεια των πραγμάτων και γενικότερα δεν αναπτύσσουν την ικανότητα της σύνθεσης.

Με τον όρο «Ψηφιακό vertigo» ο Andrew Keen προσπαθεί να δείξει την τάση που κυριαρχεί στο διαδίκτυο στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, δηλαδή την υπερέκθεση που προσφέρει το web3, όπου μεταβήκαμε από την ανωνυμία σε ένα άκρατα κοινωνικοποιημένο διαδίκτυο, με τους χρήστες να μοιράζονται προσωπικές τους πληροφορίες σε όλα τα επίπεδα.

Αν επίσης σκεφτούμε ότι μόνο στο Facebook, συγκεντρώνονται καθημερινά στοιχεία όγκου τουλάχιστον 500 terrabytes, τότε η σημασία της κριτικής σκέψης είναι πολύ μεγάλη, ώστε να καταγράφεται ως η σημαντικότερη ψηφιακή δεξιότητα για τους νέους. Βασική δεξιότητα ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τους διαδικτυακούς κινδύνους, ιδιαίτερα στην εποχή μας, όπου η νέα γενιά, η λεγόμενη γενιά του «περισσότερο» (generation more), γίνεται όλο και περισσότερο απαιτητική στις υπηρεσίες και στις εφαρμογές του διαδικτύου, με περισσότερες κοινοποιήσεις και περισσότερα like. Είναι λοιπόν απαιτητική η ανάγκη για δημιουργική σκέψη, συναισθηματική ενγρήγορη και για ποιοτική καθοδήγηση από τη μεριά τόσο των γονιών όσο και των εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας την εμπειρία τους και δημιουργώντας κατάλληλα πρότυπα. Ας σταθούμε στα λόγια του Benjamin Franklin: «Τα παιδιά μιμούνται καταπληκτικά. Ας τους δώσουμε κάτι εξαιρετικό για να μιμηθούν!»

Η κριτική σκέψη είναι μια δημιουργία του σκεπτόμενου νου και ο μαθητής σήμερα πρέπει να μάθει να αιτιολογεί τις απόψεις του, να αξιολογεί τα υπάρχοντα στοιχεία, να τα συνθέτει και να εκφράζεται μέσα από την ποικιλία των διαφορετικών απόψεων, να σκέπτεται και να πράττει κριτικά.

Διασκευή από τον ημερήσιο τύπο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

[Μονάδες 25]

B1. «Αν επίσης σκεφτούμε ότι μόνο στο Facebook, συγκεντρώνονται καθημερινά στοιχεία όγκου τουλάχιστον 500 terrabytes, τότε η σημασία της κριτικής σκέψης είναι πολύ μεγάλη, ώστε να καταγράφεται ως η σημαντικότερη ψηφιακή δεξιότητα για τους νέους». Να αναπτύξετε το νόημα της παραπάνω φράσης σε μία παράγραφο περίπου 100 λέξεων.

[Μονάδες 10]

B2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος με βάση το περιεχόμενο του κειμένου.

- α) Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης είναι μια συνεχής διαδικασία.
- β) Οι νέες τεχνολογίες παρέχουν αξιόπιστες γνώσεις.
- γ) Η κριτική σκέψη αποτελεί ασφαλές μέσο περιήγησης στο διαδίκτυο.
- δ) Η κριτική σκέψη συνδυάζει θεωρία και πράξη.

[Μονάδες 4]

B3. Να εντοπίσετε τον τρόπο πειθούς της δεύτερης παραγράφου «Στην Ελλάδα γίνεται ... των μαθητών» και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

[Μονάδες 5]

B4. Να επισημάνετε τον τρόπο ή τους τρόπους ανάπτυξης της έβδομης παραγράφου του κειμένου.

[Μονάδες 6]

B5. παραδοσιακή, γόνιμη, εκτενής, μεταρρυθμίσεων, εγρήγορη: να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

[Μονάδες 5]

B6. αποφεύγουν, δημιουργική, αναλυτικά, απώτερους, έγκυρη: να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

[Μονάδες 5]

Γ. Σε άρθρο που πρόκειται να δημοσιεύσετε στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, αφού παρουσιάσετε τα μέτρα που θεωρείτε πρόσφορα για την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών μέσα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πράξης, να υποδείξετε τους φορείς που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στην υλοποίησή τους.

[Μονάδες 40]

Ευχόμαστε επιτυχία

Ολυμπία Κόντου
Φιλολόγος